EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 16.1.2020
COM(2020) 6 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

Výroční zpráva o operacích humanitární pomoci Evropské unie financovaných v roce 2018

ÚVOD 2

OPERACE HUMANITÁRNÍ POMOCI podporované v roce 2018 2

Přehled hlavních operací humanitární pomoci podporovaných v roce 2018 3

Horizontální priority 9

Shrnutí hodnocení provedených v roce 2018 10

Rozpočet na rok 2018 11

DALŠÍ INFORMACE A ZDROJE 13

Seznam partnerů, kteří podepsali rámcové partnerství v roce 2014 13

ÚVOD

Tato zpráva informuje o hlavních činnostech a výsledcích politiky Unie v oblasti humanitární pomoci v roce 2018 prováděné prostřednictvím Evropské komise. Zpráva byla vypracována podle článku 19 nařízení Rady (ES) č. 1257/96 ze dne 20. června 1996.

OPERACE HUMANITÁRNÍ POMOCI podporované v roce 2018

Humanitární krize za poslední desetiletí nabyly na složitosti i závažnosti. Humanitární potřeby dál vznikaly zejména v důsledku konfliktů a mnoho lidí zase potřebovalo naléhavou pomoc v důsledku přírodních katastrof. V roce 2018 potřebovalo pomoc více než 134 milionů lidí.

Jedním z největších dárců v oblasti humanitární pomoci byla i nadále EU, která poskytovala pomoc a podporu nejzranitelnějším osobám prostřednictvím mobilizace jak humanitární pomoci, tak pomoci v oblasti civilní ochrany. Rychle reagovat na vznikající krize však představovalo i nadále náročný úkol, ať už z důvodu přístupu nebo vzhledem k bezpečnostním omezením.

V čele reakce EU na krize stála Evropská komise, která financovala operace humanitární pomoci za více než 1,8 miliardy EUR (humanitární výzva OSN činila 25,4 miliardy USD) ve více než 90 zemích se zvláštním důrazem na podporu obyvatelstva postiženého konfliktem uvnitř Sýrie a uprchlíků v sousedních zemích.

K ústředním cílům Komise patřilo prosazování zásadové humanitární pomoci a respektování mezinárodního humanitárního práva. EU i nadále plnila vedoucí mezinárodní úlohu tím, že předsedala dvěma dárcovským skupinám: skupině na podporu dárců Mezinárodního výboru Červeného kříže a skupině pro řádné humanitární dárcovství (jíž předsedala společně se Švýcarskem). Komise navíc až do ledna 2019 předsedala globální iniciativě nazvané výzva k přijetí opatření bránících násilí na základě pohlaví při krizových situacích. Hlavními prioritami humanitárních akcí EU zůstalo i nadále genderově podmíněné násilí a vzdělávání v mimořádných situacích.

V reakci na krize a nestabilní situace šířící se po celém světě Komise dál usilovala o zvyšování odolnosti. V této souvislosti dosáhla Komise pokroku při uplatňování vazeb mezi humanitární a rozvojovou pomocí. Na neformálním zasedání Rady pro zahraniční věci v oblasti rozvoje v září 2018 bylo schváleno, aby byl součástí těchto vazeb i třetí, mírový prvek s tím, že při řešení vleklých krizí prostřednictvím zásadové humanitární pomoci by měly být všechny tyto prvky (humanitární pomoc, rozvoj a mír) provázány.

Komise pokračovala v činnosti směřující ke zvýšení nákladové efektivnosti v souladu se závazky podle tzv. „velké dohody“ (Grand Bargain) sjednané mezi dárci a operačními agenturami na Světovém humanitárním summitu. Komise v tomto ohledu vydala pokyny pro uskutečňování rozsáhlých převodů peněžních prostředků, které zajistí, že se více finančních prostředků dostane k příjemcům a méně jich bude vynakládáno na správní náklady. V této souvislosti EU pokračovala v zavádění svého největšího programu peněžní pomoci – nouzové

záchranné sociální sítě pro uprchlíky v Turecku.

Přehled hlavních operací humanitární pomoci podporovaných v roce 2018

Evropská komise zasáhla do celé řady krizí a katastrof po celém světě. Některé z nich jsou uvedeny níže.

Odezva na mimořádné události

S cílem rychle reagovat na nové mimořádné události a stávající krize, které se zhoršují natolik závažným způsobem, že nebylo možné je předvídat v době přijetí ročního rozhodnutí o financování, použila Komise speciální balíček nástrojů pro mimořádné události. Balíček nástrojů pro mimořádné události obsahuje čtyři nástroje: nástroj pro odezvu na akutní rozsáhlé mimořádné události (Acute Large Emergency Response Tool, ALERT), nástroj pro boj proti epidemiím, nástroj pro odezvu malého rozsahu a podporu Fondu okamžité pomoci při katastrofách (Disaster Relief Emergency Fund, DREF) Mezinárodní federace společností Červeného kříže a Červeného půlměsíce (IFRC).

Nástroj ALERT poskytuje rychlé financování v první linii s cílem okamžitě reagovat na náhle vzniklé rozsáhlé přírodní katastrofy, při nichž je postiženo více než 100 000 osob. V roce 2018 bylo poskytnuto 8,65 milionu EUR na reakci na silné záplavy v Keni, Etiopii a Nigérii, zemětřesení a tsunami v Indonésii a na následky tropické cyklony na Filipínách.

Nástroj pro boj proti epidemiím poskytl okamžitou finanční pomoc pěti ohniskům nákazy: horečky Lassa (Nigérie), eboly (DRC), cholery (Džibutsko, Niger a Zimbabwe). Vyplacená částka činila 2,775 milionu EUR.

Nástroj pro odezvu malého rozsahu byl použit při reakci na sedm katastrof v celkové výši 2,225 milionu EUR, konkrétně ve státech: Tonga (tropická bouře), Nigérie (přesun uprchlíků), Nikaragua (občanské nepokoje), Guatemala (sopečná erupce), Laos (protržení přehrady), Venezuela (záplavy) a Haiti (zemětřesení).

Evropská komise byla rovněž jedním z hlavních dárců fondu DREF, neboť přispěla na 39 operací v celkové hodnotě 3,9 milionu EUR, což představuje přibližně 25 % prostředků na rok 2018.

Krize v Sýrii

V roce 2018 započal již osmý rok trvání syrské krize. Útoky a střídání kontroly nad územím za tu dobu měly za následek hromadné nucené vysídlení obyvatelstva, ztráty na životech a obrovské utrpení více než třinácti milionů lidí. Komise poskytla pomoc na záchranu životů, a to zejména dodáním potravin, léků, vody a zajištěním přístřeší. Opatření Komise pomohla jak obyvatelstvu přímo v Sýrii, tak syrským uprchlíkům v Libanonu, Jordánsku a Egyptě. Humanitární pomoc Komise činila 260 milionů EUR.

EU se navíc zapojila do řady mezinárodních diplomatických iniciativ, jako byla konference na téma „Podpora budoucnosti Sýrie a okolního regionu“ v Bruselu, humanitární pracovní skupina mezinárodní skupiny na podporu Sýrie v Ženevě a zasedání vyšších úředníků

pořádaná v Oslu a v Berlíně, a vyvíjela další úsilí při prosazování toho, aby byly dodržovány humanitární zásady a respektováno mezinárodní humanitární právo. Bruselská konference zvýšila povědomí o tíživé situaci postiženého civilního obyvatelstva v Sýrii; přísliby na rok 2018 dosáhly celkové výše 3,5 miliardy EUR a víceleté přísliby na období 2019–2020 dosáhly výše 2,7 miliardy EUR.

Turecko

V červnu 2018 souhlasila EU s tím, že poskytne další tři miliardy EUR na nástroj pro uprchlíky v Turecku s cílem podpořit syrské uprchlíky. V rámci této druhé tranše bylo v roce 2018 vyčleněno 550 milionů EUR, z toho 50 milionů EUR na humanitární pomoc především na ochranu a zdraví. Tím se celková výše financování humanitární pomoci sjednaná v rámci tohoto nástroje vyšplhala na částku více než 1,45 miliardy EUR.

Vlajková loď humanitárních programů tohoto nástroje – nouzová záchranná sociální síť – i nadále řešila základní potřeby a potřeby ochrany 1,7 milionu příjemců. Jednalo se o největší jednotlivý humanitární projekt v historii EU. V návaznosti na program nouzové záchranné sociální sítě financuje EU od začátku roku 2017 projekt podmíněných převodů peněžní hotovosti pro vzdělávání (Conditional Cash Transfer for Education, CCTE) a do prosince 2018 podpořila pravidelnou školní docházku pro 517 000 dětí.

Země západního Balkánu

V roce 2018 se humanitární činnost EU zaměřovala především na podporu uprchlíků a migrantů v Bosně a Hercegovině. Základní pomoc jako potraviny, přístřeší a základní zdravotní péči poskytovaly místní komunity a mezinárodní organizace. Jejich kapacita však byla vyčerpána a v květnu 2018 požádala Rada ministrů Bosny a Hercegoviny oficiálně o pomoc EU.

V roce 2018 vyčlenila Evropská komise na humanitární pomoc dva miliony EUR určené na poskytnutí pomoci při mimořádných událostech a řešení potřeb uprchlíků a migrantů. Tuto krátkodobou pomoc doplnila o částku 7,2 milionu EUR určenou na střednědobou reakci.

Ukrajina

Po více než čtyřech letech trvání konfliktu humanitární potřeby na východě Ukrajiny v roce 2018 neustále přetrvávaly. Konflikt zasáhl více než 4,4 milionu lidí, z nichž nejméně 3,4 milionu potřebovalo humanitární pomoc. Omezený přístup k humanitární pomoci a nepříznivý politický a bezpečnostní vývoj vedly ke zhoršení humanitární situace. Humanitární reakci bránila vysoká politizace konfliktu a úbytek prostředků od dárců.

EU a její členské státy zůstaly jedním z největších dárců humanitární pomoci: poskytnutá podpora dosáhla celkové výše 232 milionů EUR. EU i nadále poskytovala pomoc na záchranu životů nejzranitelnějším osobám a zároveň podporovala hladký přechod ke střednědobé a dlouhodobé pomoci v jiných oblastech východní Ukrajiny.

Krize v Jemenu

Krize v Jemenu byla největší humanitární krizí na světě; pomoc v roce 2018 potřebovalo 22,2 milionu osob. Přetrvávající konflikt, porušování mezinárodního humanitárního práva a neutěšená hospodářská situace v zemi vyvolaly největší stav nouze, pokud jde o zajištění potravin, který zasáhl dvacet milionů lidí. Útok na město Hudajdá, který byl zahájen v červnu 2018, zapříčinil nucené vysídlení více než 500 000 obyvatel a krizi ještě prohloubil. V Jemenu navíc pokračovalo šíření nákazy cholerou.

Komise v průběhu roku 2018 reakci na krizi posílila a poskytla 127,5 milionu EUR na pomoc na záchranu životů více než čtrnácti milionům zranitelných osob.

Regionální krize v Mali

Ozbrojený konflikt a násilí se stupňovaly a i nadále zasahovaly i za hranice sousedních zemí, konkrétně do Burkiny Faso, Mauritánie a Nigeru. Přibližně 390 000 lidí bylo nuceně vysídleno. Humanitární potřeby se v důsledku toho zvýšily, nicméně problémy s přístupem k humanitární pomoci přetrvávají.

V roce 2018 poskytla Komise humanitární pomoc ve výši 61 milionů EUR; hlavní důraz byl kladen na zdraví a výživu a pomoc pokryla 80 % zdravotních obvodů na severu země. Mimořádnou potravinovou pomoc obdrželo celkem 160 000 zranitelných osob. Výživovou pomoc na záchranu života obdrželo více než 124 000 dětí mladších pěti let, které trpěly závažnou akutní podvýživou, a tisíce dětí čerpaly pomoc z činnosti programu vzdělávání v mimořádných situacích v severním a středním Mali. Komise nadto poskytla potravinovou pomoc více než 140 000 maliských uprchlíků v Burkině Faso a Nigeru a také potravinovou pomoc a pomoc při vzdělávání v mimořádných situacích maliským uprchlíkům v Mauritánii.

Krize v oblasti Sahelu

V roce 2018 došlo v oblasti Sahelu k nejhorší potravinové a výživové krizi za mnoho let. Stále rychleji se šířící konflikt a zemědělsko-pastevecká krize ještě zhoršily již tak složitou situaci a její dopad na čím dál zranitelnější obyvatelstvo.

Komise poskytla několika zemím v této oblasti pomoc při mimořádných událostech v celkové výši 272,9 milionu EUR. Více než 1,1 milionu zranitelných osob obdrželo potravinovou pomoc a více než 450 000 dětem trpícím závažnou akutní podvýživou byla poskytnuta léčba na záchranu života. EU aktivně pracuje na uplatňování vazeb mezi humanitární a rozvojovou pomocí posilováním odolnosti postiženého obyvatelstva, snižováním humanitárních potřeb a řešením základních příčin nedostatečného zajišťování potravin a akutní podvýživy.

Krize v povodí Čadského jezera

Konflikt a násilí v roce 2018 i nadále ohrožovaly sedmnáct milionů lidí žijících v této oblasti. Vnitřně nuceně vysídleno nebo vysídleno do sousedních zemí bylo více než 2,7 milionu lidí, včetně 1,5 milionu dětí. Akutní nedostatek potravin a podvýživa zůstaly na kritické úrovni: nedostatkem potravin zde trpí tři miliony lidí.

Komise vyčlenila na rozsáhlé humanitární potřeby v postižených zemích více než 105 milionů EUR. Značné peněžní prostředky byly využity na poskytnutí potravinové pomoci, základní

zdravotní péče, vody a hygienických zařízení, přístřeší a vybavení domácností pro vnitřně vysídlené osoby, uprchlíky a ohrožená hostitelská společenství. Berlínská konference o oblasti Čadského jezera v září 2018 poskytla příležitost k obnovení mezinárodního závazku na podporu zemí v této oblasti. EU poté oznámila, že poskytne peněžní prostředky ve výši 138 milionů EUR, které budou využity jak na humanitární, tak na rozvojovou pomoc.

Regionální krize ve Středoafrické republice

Situace se dále zhoršovala a stále více zasahovala i za hranice sousedních zemí. Zesílily boje mezi ozbrojenými skupinami a útoky na humanitární pracovníky. Humanitární pomoc potřebovala více než polovina obyvatel Středoafrické republiky (přibližně 2,5 milionu lidí). Téměř dva miliony lidí trpěly akutním nedostatkem potravin a dvě třetiny obyvatel neměly přístup k základní zdravotní péči. Přibližně jeden ze čtyř občanů byl nuceně vysídlen buď vnitřně, nebo do sousedních zemí (Kamerunu, Čadu a Demokratické republiky Kongo).

Komise na krizi vyčlenila humanitární pomoc ve výši více než 33 milionů EUR. Patřila do ní mimořádná podpora jak obyvatelstvu postiženému konfliktem ve Středoafrické republice, tak uprchlíkům v sousedních zemích.

Demokratická republika Kongo

Humanitární situace se i nadále zhoršovala; obyvatelstvo trpělo přetrvávajícím konfliktem, nuceným vysídlováním a nestabilní politickou situací. V srpnu 2018 bylo v Demokratické republice Kongo vyhlášeno již desáté a nejrozsáhlejší rozšíření nákazy virem Ebola. Tentokrát se nákaza poprvé objevila v oblasti zasažené konfliktem, což značně ztížilo reakci na ni vzhledem k silnému odporu komunity a vysokému riziku rozšíření v rámci regionu. Kromě toho také více než třináct milionů lidí v Demokratické republice Kongo trpělo nedostatkem potravin, což je dvakrát více než v roce 2017. V posledních letech bylo nuceně vysídleno přibližně 4,5 milionu osob a dalších 800 000 obyvatel Demokratické republiky Kongo hledalo útočiště v sousedních zemích.

Financování z EU dosáhlo více než 80 milionů EUR a bylo zaměřeno na pomoc při záchraně životů a logistickou podporu poskytovanou prostřednictvím humanitární letecké služby EU. Pokud jde o reakci na ebolu, EU úzce spolupracovala s vládou Demokratické republiky Kongo a klíčovými partnery, poskytovala technické odborné znalosti, logistickou podporu a peněžní prostředky, a to i v sousedních zemích.

Somálsko

Humanitární potřeby byly nadále vysoké v důsledku velkého sucha a přetrvávajícího ozbrojeného konfliktu. Pokud jde o zajištění potravin a výživy, byla situace i nadále kritická: humanitární pomoc potřebovalo 6,2 milionu osob, což představuje polovinu obyvatelstva. K nim patřilo i 2,6 milionu vnitřně vysídlených osob žijících v přelidněných osadách, jejichž ochrana byla v ohrožení a z nichž bylo 300 000 osob násilně vystěhováno ze státních pozemků v městských oblastech.

Částka 89 milionů EUR, již EU vyčlenila, umožnila partnerským organizacím poskytnout pomoc na záchranu životů formou peněžních prostředků, zdravotní péče a výživy, přístřeší,

vody a hygienických zařízení a pomoci s hygienou. Zásluhou humanitární pomoci a blahodárných dešťů se v letech 2017 a 2018 počet osob, které trpěly kritickým nedostatkem potravin, snížil o 54 %. Ve spolupráci s dárci v oblasti rozvoje byly spuštěny iniciativy pro přechod od odezvy na mimořádné události k pomoci v podobě pohotové a předvídatelné bezpečnostní sítě. Situace je i nadále nestabilní a humanitární potřeby jsou stále na vyšší úrovni než v době před krizí před dvěma lety.

Etiopie

Násilí mezi etniky má od roku 2017 na svědomí tři miliony vnitřně vysídlených osob. Etiopie v souladu se svou politikou otevřených dveří přijala největší počet uprchlíků v Africe: více než 900 000 uprchlíků z Jižního Súdánu, Somálska a Eritreje. Humanitární subjekty byly znepokojeny nedostatkem vhodné pomoci těmto nově příchozím, který vedl k velmi vysoké míře podvýživy.

Komise v roce 2018 přispěla na potřeby osob postižených krizí v Etiopii částkou 63 milionů EUR. EU prostřednictvím partnerů pomáhala uprchlíkům z Jižního Súdánu a Eritreje zajistit potraviny, přístřeší, základní předměty pro domácnost, léčbu podvýživy, vodu a hygienická zařízení. Největší část peněžních prostředků byla určena vnitřně vysídleným osobám, které musely uprchnout před násilím a v důsledku zničení svých domovů a ztráty živobytí.

Súdán

Humanitární situace se zhoršila následkem socioekonomické krize, která začala počátkem roku 2018. Potřeby ochrany vzrostly také vzhledem ke špatnému přístupu zejména k potravinám a ke zdravotní péči v kombinaci s negativními mechanismy zvládání situace. Již během sklizně se s nedostatkem potravin potýkalo velké množství lidí, v období nedostatku se situace ještě zhoršila a počet zranitelných osob dosáhl přibližně šesti milionů, což představuje vysokou úroveň zranitelnosti a kritickou úroveň závažné akutní podvýživy. Další překážky vznikaly vzhledem ke stále četnějším omezením fyzického přístupu k peněžním prostředkům.

S cílem reagovat na rostoucí humanitární potřeby v Súdánu zmobilizovala Komise 41 milionů EUR, aby podpořila reakci na nejnaléhavější potřeby.

Venezuela

Životní podmínky obyvatelstva se zhoršily v důsledku socioekonomické a politické krize. Nedostatek léčivých přípravků spolu s dramatickým poklesem kapacity systému zdravotní péče vedly k tomu, že čím dál větší počet lidí zůstal bez lékařské péče. V důsledku přerušení preventivních programů, zhoršení hygienických podmínek a snížení míry proočkovanosti došlo k několika velkým rozšířením nákazy infekčními onemocněními. Míra podvýživy překročila v mnoha oblastech prahové hodnoty. Míra vražd a násilí byla i nadále mezi nejvyššími na světě. Do konce roku 2018 odešlo ze země přes 3,2 milionu lidí převážně do Kolumbie, Peru, Ekvádoru a Brazílie.

EU vyčlenila celkem 32 milionů EUR zejména na poskytování služeb v oblasti zdraví a výživy, vody a hygienických zařízení, ochrany, vzdělávání v mimořádných situacích a také na

podporu hostitelských společenství. Tato částka zahrnuje navýšení prostředků z Evropského rozvojového fondu ve výši sedmi milionů EUR na podporu naléhavých humanitárních potřeb.

Kolumbie

Humanitární potřeby se zvýšily, docházelo k nerespektování mezinárodního humanitárního práva a násilí páchané ozbrojenými skupinami na civilistech vedlo k nucenému vysídlení obyvatelstva. V roce 2018 bylo nuceně vysídleno více než 150 000 osob a omezením svobody pohybu a mobility trpěl jeden milion obyvatel. Sousední země přijaly do konce roku přibližně 300 000 kolumbijských uprchlíků. Do Kolumbie zároveň směřoval příliv uprchlíků vynucený prohlubující se krizí ve Venezuele. Země byla rovněž těžce zkoušená přírodními katastrofami a humanitárním pracovníkům byl do oblastí postižených konfliktem poskytnut pouze omezený přístup.

Komise vyčlenila na pomoc osobám postiženým konfliktem a na posílení kapacity připravenosti na katastrofy 8,56 milionu EUR. Podpora byla poskytnuta v těchto odvětvích: ochrana, zdravotní péče, voda a hygienická zařízení pro nejzranitelnější skupiny, vzdělávání v mimořádných situacích a připravenost na katastrofy.

Haiti

Haiti se v průběhu roku potýkalo s kritickým nedostatkem potravin, přičemž v akutní potravinové krizi se nacházelo více než 1,3 milionu lidí. Prevalence akutní podvýživy u dětí ve věku do pěti let byla nadále vysoká a na několika místech překročila úroveň stavu nouze podle Světové zdravotnické organizace (WHO). Více než dva roky po hurikánu Matthew stále nemělo přístup k přístřeší odolnému vůči zemětřesení ani k vodě a hygienickým zařízením více než 140 000 postižených domácností.

V roce 2018 vynaložila EU na akutní nedostatek potravin a podporu koordinace humanitárních akcí dvanáct milionů EUR. Další 3,4 milionu EUR bylo investováno do iniciativ zaměřených na připravenost na katastrofy, podporu schopnosti rychlé reakce, budování přístřeší odolných vůči katastrofám a připravenost na sucho. V reakci na zemětřesení, ke kterému došlo v říjnu, poskytla EU rovněž nepotravinový materiál v hodnotě 0,2 milionu EUR.

Afghánistán

Konflikt, který přetrvává již osmnáct let, si vyžádal další oběti z řad civilistů a další nucené vysídlení obyvatelstva. Země byla zasažena i velkým suchem, jež mělo obrovský dopad na zemědělskou produkci, přičemž bylo postiženo více než třináct milionů lidí. Pomoc potřebovala v roce 2018 řada z 600 000 nově vnitřně vysídlených osob a odhadem 820 000 uprchlíků (s doklady i bez dokladů), kteří se vraceli zpět z Íránu a Pákistánu. Přibližně 13,5 milionu lidí čelilo nedostatku potravin, což bylo o šest milionů více než v předchozím roce.

I přes náročné bezpečnostní podmínky poskytovala EU nadále také pomoc při záchraně životů v oblastech, jimž se nedostává podpory od jiných subjektů. Na podporu humanitárních operací bylo v roce 2018 vyčleněno 46 milionů EUR.

Rohingyjská krize

Po masivním nuceném vysídlení obyvatelstva v roce 2017 našel přibližně jeden milion uprchlíků bez státní příslušnosti v roce 2018 domov ve městě Cox's Bazar v Bangladéši. Většina z nich žila v nesmírně přelidněném obřím táboře, zbavena svobody pohybu a jakékoliv příležitosti k obživě, a tudíž byla zcela závislá na humanitární pomoci. Nucené vysídlení obyvatelstva z Myanmaru celkový počet obyvatel města Cox's Bazar téměř ztrojnásobilo, což způsobovalo napětí mezi uprchlíky a místními komunitami.

EU poskytla na humanitární pomoc v souvislosti s krizí 46 milionů EUR, a to jak v Bangladéši, tak v Myanmaru, v podobě základní zdravotní péče, vody, hygienických zařízení, přístřeší, výživy, ochrany, psychologické podpory a pomoci při snižování rizika katastrof.

Horizontální priority

Vzdělávání v mimořádných situacích

V roce 2018 věnovala Evropská komise 8,5 % svého rozpočtu na humanitární pomoc na činnost programu vzdělávání v mimořádných situacích ve 34 zemích (ve výši 91,6 milionu EUR), což překračuje 8% cíl stanovený pro daný rok. Komise v roce 2018 rovněž poskytla z programu vzdělávání v mimořádných situacích prostřednictvím nástroje pro mimořádnou podporu v Řecku finanční prostředky ve výši 1,4 milionu EUR. Pomoc programu vzdělávání v mimořádných situacích využilo 1,25 milionu příjemců, kteří díky ní získali přístup k bezpečnému a kvalitnímu vzdělání v nejohroženějších situacích.

Komise rovněž v květnu 2018 přijala sdělení o vzdělávání v mimořádných situacích a vleklých krizích[1]. Tento nový politický rámec umožní EU mobilizovat zdroje předvídatelněji, pružněji a účinněji na základě uceleného a koordinovaného přístupu, v němž bude kladen důraz na vazby mezi humanitární a rozvojovou pomocí, a jasných strategických priorit. Členské státy EU schválily politický rámec na základě závěrů Rady[2] přijatých v listopadu 2018.

Peněžní pomoc

Převody peněžních prostředků jsou často účinnější a nákladově efektivnější než jiné formy pomoci, což bylo mezinárodním společenstvím uznáno během Světového humanitárního summitu a v tzv. „velké dohodě" (Grand Bargain) a znovu potvrzeno v pokynech k peněžním prostředkům (v listopadu 2017). Tato pomoc se dostane přímo k příjemcům, má nižší transakční náklady a nejvyšší možný dopad při dobrém poměru mezi kvalitou a cenou. Převody peněžních prostředků navíc podporují trh v dané oblasti a jsou základem pro obnovu a posilování odolnosti komunit.

Evropská komise využila všech příležitostí k tomu, aby byly peněžní prostředky využívány více, jako například při operacích v Turecku, Řecku, Somálsku, Libanonu, Jordánsku, Afghánistánu a Iráku.

[1] Sdělení o vzdělávání v mimořádných situacích a vleklých krizích (COM (2018)304 final ze dne 18.5.2018).
[2] Závěry Rady o vzdělávání v mimořádných situacích a vleklých krizích (12817/18 ze dne 26. listopadu 2018).

Inovace a zapojení soukromého sektoru

V roce 2018 se Komise zapojila do celosvětové diskuse o humanitárních inovacích a zapojení soukromého sektoru, zejména na výročním zasedání Světového ekonomického fóra, v rámci segmentu rady ECOSOC pro humanitární záležitosti a na Valném shromáždění OSN.

Komise nadále podporovala rozvoj inovativních přístupů tím, že využívala příležitostí, které nabízejí programy EU v oblasti výzkumu a inovací. V roce 2018 byly například vyhlášeny tři ceny programu Horizont 2020 Evropské rady pro inovace, které přímo souvisejí s humanitárním odvětvím: cenově dostupné špičkové technologie pro humanitární pomoc, včasné varování před epidemiemi a technologie blockchain pro sociální využití.

Vedoucí postavení EU ve výzvě k přijetí opatření bránících násilí na základě pohlaví při krizových situacích

Od června 2017 do prosince 2018 stála Komise v čele celosvětové humanitární iniciativy „Výzva k přijetí opatření bránících násilí na základě pohlaví při krizových situacích“. Tato globální iniciativa sdružuje 82 partnerů (státy, dárce, mezinárodní organizace a nevládní organizace), jejichž cílem je podpořit změny a posílit odpovědnost v rámci humanitárního systému za účelem řešení genderově podmíněného násilí již v nejranějších stádiích krize. Komise v této iniciativě působí od jejího vzniku (v roce 2013) a v červnu 2017 se stala jejím celosvětovým lídrem.

V průběhu let 2017 a 2018 vyčlenila Evropská komise na humanitární pomoc určenou na předcházení sexuálnímu a genderovému násilí na celém světě a reagování na něj přibližně 62 milionů EUR.

ECHO Flight (Afrika) a podpora služeb humanitární letecké dopravy

Humanitární letecké služby mají zásadní význam, když je potřeba se dostat k lidem v nouzi, zejména tam, kde je nespolehlivá infrastruktura. Kromě přepravy humanitární pomoci a pracovníků provádějí humanitární letecké služby lékařské a bezpečnostní evakuace.

Komise provozuje svou vlastní humanitární leteckou službu – „ECHO Flight“ – s centry v Keni, Ugandě, Demokratické republice Kongo a Mali. Šest letounů letecké služby pomáhalo v roce 2018 humanitárním pracovníkům ve více než 250 projektech, přepravilo 26 176 humanitárních pracovníků a zhruba 230 tun nákladu. Rozpočet služby ECHO Flight činil 14,6 milionu EUR a partnerům a humanitárním organizacím byla poskytována bezplatně.

Komise rovněž podporovala další neziskové humanitární letecké služby. V roce 2018 přispěla částkou 24,5 milionu EUR na humanitární leteckou službu OSN/WFP a 750 000 EUR na afghánské operace společnosti Mission Aviation Fellowship.

Shrnutí hodnocení provedených v roce 2018

Komplexní hodnocení humanitární pomoci EU, 2012–2016

Hodnocení dospělo k závěru, že EU je zásadovým dárcem, který vychází z potřeb a vyznačuje se jedinečnými rysy, jako je například její přístup k partnerstvím, síť, jíž disponuje v terénu, a způsob, jímž přispívá k utváření humanitárního systému. Bylo zjištěno, že prostředky vyčleněné z rozpočtu na reakci na potřeby cílových skupin obyvatelstva a na cíle humanitární pomoci byly nejen odpovídající, ale také podložené komplexním a důkladným posouzením potřeb. Opatření byla obecně vyhodnocena jako nákladově efektivní.

Byly zjištěny tyto oblasti vyžadující zlepšení: vypracování programovějších metod pro partnerství mezi EU a jejími partnery; větší zapojení místních prováděcích partnerů; rozšíření úspěšných inovativních přístupů a zlepšení podávání zpráv; posílení součinnosti s činností civilní ochrany; a lepší informování o důvodech strategických směrů EU.

Hodnocení humanitární logistiky v rámci civilní ochrany a humanitární činnosti EU, 2013–2017

Hodnocení se týkalo investic Komise do humanitárních leteckých služeb, iniciativ na zlepšení systémů pro humanitární logistiku a financování logistických prvků projektů Komise. Dospělo k závěru, že veškeré investice Komise do logistických center a do odborné přípravy a rovněž podpora, již Komise poskytuje rozvoji globálního logistického klastru, mají trvalý přínos. Podpora leteckých služeb je navíc i nadále velmi důležitá.

Autoři hodnocení Komisi doporučili, aby vypracovala politiku humanitární logistiky a věnovala logistice větší pozornost v dohodách o partnerství, při posuzování krizí a v souvislosti s nástroji plánování. Kromě toho navrhli způsoby, jak dále posilovat vedoucí postavení na poli logistiky za spolupráce s ostatními humanitárními subjekty s cílem zefektivnit svou činnost a dosáhnout lepších výsledků.

Hodnocení intervencí humanitární pomoci EU v oblasti afrických Velkých jezer, 2013–2017

Toto hodnocení obsahovalo posouzení humanitárních intervencí EU v oblasti afrických Velkých jezer v letech 2013–2017. Prostředky vyčleněné z rozpočtu neodpovídaly rostoucím potřebám v regionu, což znamenalo, že Komise musela své intervence omezit na svůj hlavní úkol, jímž je záchrana životů. Přestože byla přijatá strategie přizpůsobována podle toho, jak se vyvíjely potřeby, podařilo se mezi jednotlivými akcemi zachovat vysokou míru soudržnosti a Komise sehrála ve skladbě humanitární koordinace v tomto regionu klíčovou úlohu.

Hodnocení zjistilo, jaké konkrétní aspekty přispívají k efektivnosti GŘ ECHO, např. silné monitorovací procesy. Prostor pro zlepšení vidí autoři hodnocení v souvislosti s „obnovováním žádostí“ (tj. u prodloužení grantů poskytnutých prováděcímu partnerovi, aby mohl pokračovat v konkrétní akci) a/nebo víceletými projekty.

Rozpočet na rok 2018

1. Seznam dohod o financování uzavřených Komisí v oblasti humanitární pomoci[3]:

[3] Včetně názvů příslušných partnerských organizací.

Dohody o humanitární pomoci poskytované EU lze nalézt na internetových stránkách systému pro finanční transparentnost

2. Plnění rozpočtu na humanitární pomoc v roce 2018

PLNĚNÍ ROZPOČTU EU V ROCE 2018

Vyjma vnějších účelově vázaných příjmů od členských států

Oblast/země	Částka	%
Afrika	**651**	**37 %**
Súdán a Jižní Súdán	86	
Střední Afrika	95	
Velká jezera	70	
Africký roh	200	
Jižní Afrika, Indický oceán	11	
Západní Afrika	160	
Severní Afrika	19	
Afrika	10	
Blízký východ a východní sousedství	**552**	**32 %**
Blízký východ	474	
Východní sousedství	79	
Asie a Tichomoří	**116**	**7 %**
Jihozápadní a Střední Asie	57	
Jihovýchodní Asie a Tichomoří	59	
Latinská Amerika, Karibik	**73**	**4 %**
Latinská Amerika	52	
Karibik	21	
Celosvětové katastrofy	**36**	**2 %**
Civilní ochrana	**41**	**2 %**
Humanitární dobrovolníci EU	**19**	**1 %**
Mimořádná podpora v rámci Unie	**199**	**11 %**
Doplňkové operace a podpora	**67**	**4 %**
CELKEM	**1 753**	**100 %**

(v milionech EUR)

DALŠÍ INFORMACE A ZDROJE

- Všeobecné informace o GŘ ECHO: http://ec.europa.eu/echo/en
- Finanční informace o činnosti Evropské komise v oblasti humanitární pomoci v roce 2018: https://ec.europa.eu/echo/financing-decisions-hips-2018_en
- Údaje o činnosti z předchozích let: https://ec.europa.eu/echo/who/accountability/annual-reports_en
- Výroční zpráva o činnosti za rok 2018, GŘ ECHO: https://ec.europa.eu/info/publications/annual-activity-report-2018-european-civil-protection-and-humanitarian-aid-operations-echo_cs
- Výroční zpráva o řízení a výkonnosti za rok 2018: https://ec.europa.eu/info/publications/annual-management-and-performance-reports_cs
- Hodnotící zprávy GŘ ECHO: http://ec.europa.eu/echo/funding-evaluations/evaluations_en
- Údaje o financování humanitární pomoci Evropskou komisí a členskými státy: https://webgate.ec.europa.eu/hac/

Seznam partnerů, kteří podepsali rámcové partnerství v roce 2014

http://ec.europa.eu/echo/sites/echo-site/files/weblistpartners.pdf